

Vstanovljena dne 16. avgusta 1908.

Inkorporirana 22. aprila 1909 v državi Penns. s sedežem v Conemaugh, Pa.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: MIHAEL ROVANŠEK, R. F. D. No. 1, Conemaugh, Pa.
Podpredsednik: GEORGE KOS, 524 Broad St., Johnstown, Pa.
Glavni tajnik: IVAN PAJK, L. Box 328, Conemaugh, Pa.
Pomočni tajnik: ANDY VIDRICH, P. O. Box 623, Conemaugh, Pa.
Blagajnik: FRANK ŠEGA, L. Box 238, Conemaugh, Pa.
Pomočni blagajnik: IVAN BREZOVEC, P. O. Box 6, Conemaugh, Pa.

NADZORNIKI:

JACOB KOCJAN, pred. nadz. odbora, Box 508, Conemaugh, Pa.
FRANK PERKO, nadzornik, L. Box 101, Conemaugh, Pa.
ANTON STRAŽIŠAR, nadzornik, Box 511 Conemaugh, Pa.

PORTNIKI:

ALOJZIJ BAVDEK, predsednik porot. odbora, Box 1, Dunle, Pa.
MIHAEL KRIVEC, portnik, Box 324, Primero, Colo.
IVAN GLAVIČ, portnik, P. O. Box 323, Conemaugh, Pa.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

S. E. E. BRAILLIER, Greve St., Conemaugh, Pa.

Cenjena društva, oziroma njih uradniki so ujedno prošeni poklicati
še kar naravnost na blagajnika in nikomur drugem, vse druge dopise pa
na glavnega tajnika.

V sluhaju da opazijo društveni tajniki pri mesečnih poročilih, ali
zelo kjerisibodi v poročilih glavnega tajnika kakje pomankljivosti, naj se
te namadoma naznam na urad glavnega tajnika, da se v prihodnje popravi.

Društvene glasile je "GLAS NARODA".

VELIKI PUNT.

Kmečka zgodba iz 18. stoletja. — Spisal Alojzij Remec.

I.

Bilo je leta 1712. v jeseni.

Mrla noč je ležala nad gorami in dolinami, lunin srp je zaspalo svetil na zemljo, iz Soče so se dvigale bele, goste megle kakor tihe senček.

Na Mengorah, na griču med Svetim Lucijem in Volčami, kjer stoji cerkvica Materi Božje, so sedeli v lopi pod zvonovi trije možje.

Lavrenčič Kragulj, postaren kmet iz Volč, je molčal in si grel mrzle roke nad krpom tleče žerjavice; druga dva pa, Ivan Gradnik s Polubinjo in Martin Munih iz Svetе Lucije sta se tiso pogovarjala.

Noč je bila tiha, tsak glas iz dalja ve se je slišati.

"Ti, Martin, v Tolminu bije polno!!! Poslušaj!" je dejal Gradnik glasno Munihu.

Poslušala sta in res, iz dalje so prihajali težki, zamoliki udareci, nazanjanjoči polnoč. Za globokim glasom iz Tolmina se je oglasil drobenjši iz Svetе Lucije, tam v daljavi nekje zoper se bolj tenak in tako je šlo dalje po vsele dolinah, kjer so stale vasi in selca.

Ko je vse zopet potihnil, je vprašal Gradnik Kragulja, ki je jemal iz suknje čutaro žganja: "Kaj se vam zdi, Lovrene, sedaj pozvonomo?"

"Le daj!" je odgovoril Kragulj, izpi par požirkov in ponudil čutario Munihu.

Gradnik je potegnil za vrv, tiho in boječe je zazvono in droben glas zvona je hitel v tiho noč. Po vseh dolinah je šel in nekaj ēnduga, skrivnostnega je treptelito v njem.

Slišal ga je pozen potnik, se prekrizal in pospešil korake, ko mu je zadanec umrlo. Slišala ga je stara ženica, ki ji boleznen v starost nista pustili spati, in ēden strah jo je izprepletel ob tem. "Bog daj vsem verinum dušam večni mir in pokoj!" je vzduhnila in iznova začela moliti rožni vence. In marsikateri kmet v bližnjih tolminskih vaseh ga je slišal, ker je čakal, kdaj se oglaši. In tiho je vstal, da bi ga žena ne slišala, potisnil kučmo na glavo, ognril suknjo in odšel iz hiše. Zunaj je še poiskal sekiro, stisnil jo pod pažduho in poklicko sosedja.

"V eni uri sva na Mengorah!" sta si dejala in odšla po klanec iz vasi. Kak pes je zalajal za njima in tisti mesec ju je videl, ko sta šla po kameini, strmi poti! —

Gradnik je pustil vrv, se parkrat je zaklenkalo in potem je bilo zopet vse mirno naokrog.

"V dveh urah, mislim, bodo že vsi tukaj, katerim je Jeramit naznani, da se nočoj pogovorimo na Mengorah!" je dejal Munih, vstal in se pretegnil, ker ga je začel že zaspance nadlogovati.

"Mislim, da še prej!" se je oglasil nadomaka nekdo in stopil izza bližnjega grma. Bil je berač Jeramit z leseno nogo, ker je bil svojo izgubil v bojih s Turki.

"Oho, ti si že tukaj, Jeramit!" je zaklical Munih in mu naredil prostor pri ognju.

"Veš, ti Martin, mene so krstili za Jeronima in ne Jeramita!" je dejal berač navidezno hud, da se ga je kli-

"Kdo? Šimon Golja! Kje si ga pa viden?" so vprašali vsi trije začudenji.

"V Čedadu sem ga viden, na sejmu je prodajal kose, srpe in tako orodje. Brada ima in jaz sem ga le po govoru izpoznal. Potem sem mu povedal, da mislim nekaj začeti v deželi, in on je rekel, da tudi pride, če bo le mogče, v noči svetega Mihaela na posvetovanje..."

Ni še berač dobro izgovoril zadnjih besed, ko je vstopil v lopo truden potnik.

Vsi so se ozrli vanj in berač je takoj zaklejal: "Če se o volku govor, po pride!"

Vsi so pozdravili Šimona Golja, osobito Kragulj, ki so mu skoraj solze prišle v oči, ko je zagledal starega prijatelja.

"Postaral si se, postaral, Šime! Odkd pa prihajaš?" ga je vprašal Kragulj.

"Iz Benečije, kjer romam sedaj brez doma in brez svojev."

Umolknil je in sedel k ognju. Tudi drugi so molčali, težke misli in skribi so jim šle po glavi.

Kmalu so se zaslili spet koraki po strmem klancu. Prišla sta Matija Podgornik in Valentijn Lapanja.

Z njima so prišli še drugi kmetje iz raznih vasi na Tolminskem in ob dveh so bili že vsi zbrani na Mengorah.

Na Goljev nasvet so poslali dva kmeta straži na klane, da bi ne prišel kak nepovabljenec, in potem se je začelo posvetovanje upornikov, ki jih je bilo okrog petmajst, iz posameznih vasi po eden ali dva.

Najprej je govoril mladi Gradnik. Jasen in čist je bil njegov glas in pre-pričanje, da se gre za sveto stvar, je trepetalo v njem.

"Pozdravljeni vsi, ki ste prišli! Za kaj se gre, že veste. Vsakdo izmed vas je kmet in se muči kakor črna žižina, a kaj ima od svojega dela? Desetino, tlako, roboto, davke in kazni, s katerimi ga trpički grajsček in dekar do beli kosti. Prošnje ne pomagajo več; zato, kmetje, cepee v roki in njim po gospoških bučah, da postanejo mehkejše! To je moja misel, in prej kažemo, bolje bo!"

Tiho mrmljanje je pritrjevalo njegovin besedam, le starejši kmetje so majali z glavami.

Slednji je vstal suh, boječ možječel, postaren in poračen s sivimi kočinami, in s tihim, visokim glasom začel: "Nikar vojske in boja, Bog namaruj v sviči križ božji! Res nam je hudo, ali preden se zgrabimo z gospodo, izkušajmo rajšč izlepa. Saj je cesar na Dunaju, usmiljen in pravičen, in nam da pravico, ko izve, kako se godi nam, ubogim kmetom. I osljimo može do njega in videli boste, da nas usluši!"

"Eh, kdo nas bo hodil poslušati!" je dejal Gradnik nekoliko hud.

"Kdo... kdo... Ti lahko govoris, ki še ne več, kaj je vojska. Jaz sem se že s Turki vojskoval v tem, kako in kaj... Tukrat vsakdo vleče na uše-sa, da bi kje kako besedo vješ... Če se pa to res zgodi, gre pa že vse po vodi. Zato bodimo privredni in oprejni, kajti vojska bo, kakršne se niste videli in doživel!" je dejal Jeramit.

"Oho, tako delaš! Škoda, da nismo katere rekli o tedi, da bi se malo jezili!" je dejal sneje se Gradnik.

"Jaz vam pa nekaj dragega povem!" je odvrnil Jeramit. "Kaj bi pa bilo, če bi bil kdo drugi ležal skrit za grmom in poslušal, kaj se menite, in bi potem nesel vse grofu v Tolminu, ali pa komu drugemu na nos? Nič ne rečem — jutri bi nihče izmed vas več doma ne spel!"

"Eh, kdo nas bo hodil poslušati!" je dejal Gradnik nekoliko hud.

"Kdo... kdo... Ti lahko govoris, ki še ne več, kaj je vojska. Jaz sem se že s Turki vojskoval v tem, kako in kaj... Tukrat vsakdo vleče na uše-sa, da bi kje kako besedo vješ... Če se pa to res zgodi, gre pa že vse po vodi. Zato bodimo privredni in oprejni, kajti vojska bo, kakršne se niste videli in doživel!" je dejal Jeramit.

"Oho, tako delaš! Škoda, da nismo katere rekli o tedi, da bi se malo jezili!" je dejal sneje se Gradnik.

"Slabo, da slabše ne more biti. — Kmet tripi hujše nego kristjan pod Turkom. Glej, grajsčak je kristjan kakor jaz in ti — a prej pride Turak v nebes, kakor eden izmed teh grajsčakov, grofov, baronov in dacarjev, ki kmetia odira. Tega ni več mogoče prenašati. Povod po deželi vre, pri-de dan in kri potec v potokih. Živ kri več ne ubrami vojske. Bog poma-gaj!"

Bernč je umolknil in posegel po Kraguljevi čutari.

"Veš, želen sem, Lovrene! Saj mi ne zameris, če si zmočim malo grlo s tvojim žganjem?"

Ne da bi čakal odgovora, je nastavil čutario na ust in precepl dolgo pil.

"Kako pa mislijo kmetje po deželi, Jerom? Ali so vsi za to, da se udarimo in gospodo?" je vprašal Kragulj.

"Stvar je tako, Lovrene!" je dejal berač in si obrisal ust z rokavom.

"Nisem marjal ravno vsakomur praviti, kako in kaj. Saj ste mi naročili, naj le najzaupnejšim povem. In po tem sem se ravnal. Tako sem le tistim, ki sem jih dobro poznal, zinil na tihem katero o puntu. No, povsod so bili pripravljeni za vse — samo začeti se bojijo. Pa sem jim povedal, kakor ste mi naročili, naj pridejo na večer svetega Mihaela sem gor na Mengorah, ko zaslišijo glas zvona Materi Božje. Vsi so bili veseli te vesti in kmet mi je precej prinesel vino ali žganja za povabilo, če mu ga ni že vsega dar-car ali grajsčak izpel."

"Katerje vse si pa povabil?" je vprašal Gradnik, ki je pozorno poslušal berača in zr in rdečo žerjavico.

"Bil sem pri Kobalu na Šentviški gori, pri Podgorniku na Pečinah, pri Lahajnaru na Idriji ob Bači, pri Lanjanji na Slapu in bogve pri kom še.

"Veste, kdo morda tudi pride? — Šimon Golja."

(Dalje prihodnj.)

PRIPOROČILO.

Vsem rojakom Slovencem po Ameriki priporočamo slatkočko tirdiko DERGANCE, VIDETICH & CO. ki se nahaja na 1625 Arapahoe St. Denver, Cola. Izmenovana slovenska tvrdka proda je zelo namenljiva, po itone blage. Svetovati je vsem Slovencem, da kupujete pri domačinih in ne pri tujcih. In takoj tudi pri tujcih, ko imate dovolj slovenskih torgovcev, ki nemata radi postrojeno. Nača delavnost je, da jih podpi-rat.

Za obilen obisk se priporoča:

KRETANJE PARNIKOV.

NEW YORK odpluje 10. sept. v Southampton.

CELTIC odpluje 10. sept. v Liverpool.

ROTTERDAM odpluje 13. septembra v Rotterdam.

KAISER WILHELM DER GROSSE odpluje 13. septembra v Bremen.

MAJESTIC odpluje 14. sept. v Southampton.

ARGENTINA odpluje 14. septembra v Trst.

LA SAVOIE odpluje 15. septembra v Havre.

BARBAROSSA odpluje 15. septembra v Bremen.

GEORGE WASHINGTON odpluje 17. septembra v Bremen.

ST. PAUL odpluje 17. sept. v Southampton.

KROONLAND odpluje 17. septembra v Antwerpen.

KRONPRINCESS CECILIE odpluje 20. septembra v Bremen.

RYNDAM odpluje 20. septembra v Rotterdam.

ADRIATIC odpluje 21. sept. v Southampton.

LA LORRAINE odpluje 22. septembra v Havre.

NAZNANILO.

Slovensko katoliško podporno društvo SV. JOŽEFA št. 12 J. S. K. J.

za Pittsburgh, Alagheny, Pa., in okolico ima svoje redne seje vsako drugo nedeljo v mesecu.

Društvenikom se naznanja, da bi

se istih v polnem številu udeleževali

ter redno donašati svoje mesečne pri-

pevke. Nekteri udje, ki se radi od-

daljenosti ali dela ne morejo sej ne-

dežeti, naj svojo mestčino na nekatero

izmed izvršajočih uradnikov

pod spodaj navedenim naslovom, do-

poklicajo.

Uradniki za leto 1910 so sledči:

Predsednik: Vincenc Volk, 28 Tell

St., Allegheny.

</div